

En kunstreise til Notodden

Seint på høsten i 1913 reiste vår folkekjære kunstner Theodor Kittelsen til Telemark – til Notodden og Rjukan.

Vel fem år tidligere hadde Kittelsen fått i oppdrag av Sam Eyde å lage fem akvareller som fortalte om kraft- og industrireisingen i Telemark – som et eventyr. For det var et eventyr Kittelsen kalte det som skjedde her på den tida.

Før han laget de første skissene hadde Kittelsen og fru Inga i september 1907 reist ens ærend fra Sigdal til Notodden for å se på industrien og kraftanleggene. Eyde traff de ikke. Akkurat det gikk bedre da Eyde inviterte til nytt besøk på Notodden høsten 1913.

To vakre høstdager – med stopp på Hydros admini på Villamoen – og deretter videre – helt opp til Vemork, hvor vannet ble satt på i Rjukanfossen til ære for Kittelsen. Ikke lenge etter, i januar 1914, døde Kittelsen, bare 57 år gammel.

På gullstol opp trappa

Den siste utflukten m ha artet seg som en triumfferd. Ikke bare fikk Kittelsen oppleve at Hydros unge ingeniører sto oppstilt for å ta imot ved ankomsten til Admini. De bar ham ”på gullstol inn i bygningen.” Sammen med Eyde gikk videre til verdens største kraftstasjon på Vemork og - som prikken over i-en – ble Rjukanfossen satt på!

Historien om Kittelsens fem berømte akvareller starter egentlig med hans gode venn, Vilhelm Dybwad. Det var han som unnfanget ideen og ga den til Kittelsen. Dybwad var fadder da Inga og Theodors yngste datter ble døpt i Sigdal i juni 1907. Han ble da fortalt at Kittelsens økonomi var så dårlig at han ikke lenger kunne holde på sitt vakre hjem Lauvli.

Eventyret om Eyde

«Soria Moria-anlegget på Notodden i full svingende virksomhet. Dette dagens betagende eventyr måtte Kittelsen kunne illustrere! Da jeg kom hjem, satte jeg meg til å skrive til ham: Jeg har fått en idé. Du skulle i en rekke akvareller fortelle EVENTYRET OM SAM EYDE». Ja, slik formulerte Dybwad sine tanker.

Kittelsen tente på ideen, et brev ble formidlet til Eyde, og Eyde må ha likt det han leste. Flere brev ble utvekslet i de påfølgende måneder. Gjennom korrespondansen og et album med fotografier som Kittelsen får låne, kommer grunnlaget på plass. Flere skisser blir laget og rundt 1. november 1907 sendes et komplett sett med skisser til Eyde.

Eydes kommentarer og innspill påvirker kunstneren i detaljene – han ønsker at arbeiderne og naturkreftene skal få sin del av æren for alt det store og nye som holder på å reise seg. I sine memoarer (1939) skriver Eyde: *”Han hadde sett anleggene på Svelgfos og var full av beundring for det arbeide som var utført, men samtidig fnyste han av indignasjon over stortingsmennenes lunkenhet og visse avisers hatske angrep på mig. Kittelsen malte den gang noen bilder som viste hva han følte. Og en vakrere og morsommere tributt til mitt arbeide har jeg aldri fått”.*

I november 1907 var alle detaljer på plass og allerede i mai 1908 ble bildene levert. I et seinere brev til Inga Kittelsen skrev Eyde: *...”de glimrende bilder som han fremtryllet fra kvelstoffindustriens skapelse og som jeg alltid påny beundrer hver gang jeg ser dem. Han var ikke alene en stor kunstner, han var også et genialt menneske”.*

De fem bildene og Kittelsens skisser stilles nå ut permanent i det nye kunstmuseet som er en del av Lysbuen-samlingene på Tinfos.